

2. Zreferuj propozycje ortograficzne Parkoszowica (na podstawie jego traktatu, zwłaszcza tzw. *obiecada*) i S. Zaborowskiego.

I „Traktat o ortografii” Jakuba Parkoszowica

- rękopis z kopii sponadzonej około 1460 r.
→ tekst oryginalny wcześniejszy o ok. 20 lat (1442 r.)
- autor: Jakub Parkoszowic z Żurawicy profesor i rektor Akademii Krakowskiej
- obszerny traktat stanowi pierwszą próbę znormalizowania bardzo zróżnicowanej (zindywidualizowanej) staropolskiej ortografii
- swoje poglądy wyłożył potacimie, ale dotyczący wierszowane *obiecado* (abecadto) w języku polskim
- propozycje pisowni Parkoszowica miały wpłynąć na rozwój polskiej ortografii, ale rejestrują tam system fonetyczny bieżącej polszczyzny, np. falet wystspowamia iloczamu

ZALECENIA

- ① zaleca odróżniać głoski długie od krótkich
 - głoski długie przez podwójne litery, np. aa ee
 - w traktacie pisał, że długie są samogłoski różnicujące znaczenie wyrazu
 - „aa nowito, gdzie się wzdłużaa”
- ② zaleca odróżniać głoski miękkie od twardych
 - głoski miękkie z brzuskiem okrągłym, twarde z kanciastym
 - dla głosek bez bruszka wystrzyżenie kaseczki, np.
m - twarde, m - miękki, n - twardy, n - miękki
- ③ zaleca odróżnienie po wyśłowieniu, ale zmiana kształtu litery była niepraktyczna
- ④ zaleca, aby tam, gdzie nie było wyśłowienia głoski c wpisywać k - odróżnienie
- ⑤ zaleca, by dla głosek c dodać diakrytyk - oponek na dole
- ⑥ zaleca, by dla głosek „cz” stosować dwuznak
- ⑦ zaleca, by do głoski „c” dodać h → ch
→ odróżnić spółgłoski trzech szeregow

II Stanisław Zaborowski „Orthographia seu modus recte scribendi et legendi Polonicum idioma quam multissimus”

- Kraków, Florian Ungler, 1514-15
- traktat w języku łacińskim poświęcony ortografii polskiej
- oprócz ortografii opublikował gramatykę łacińską ilustrowaną przykładami polskimi - była bardzo popularna
- jest bardzo prawdopodobne, że wskazówki ortograficzne kierował wprost do oficyny Unglera
 - być może Ungler, przyjeżdżając do wykładania polskich lekcji, potoczył to przedsięwzięcie z próbą uporządkowania i zreformowania niedoskonałej średnio-wiecznej pisowni rękopiśmiennej i zwrócił się do Zaborowskiego o sponądowej projekcie
- system ortograficzny zilustrowano w książeczce dla przykładu polskimi modlitwami i tekstami katechizmowymi
 - system został oparty na zasadach znanych diakrytycznych, wzorowanej na pisowni czeskiej
- ELIMINOWAŁ dwuznaki i trójznaki (takie charakterystyczne dla średnio-wiecznej ortografii)
- ELIMINOWAŁ oznaczenie miękkości spółgłosek przez *i, y*
- WPROWADZIŁ zasadę: jedna litera = jedna głoska
- jego system nie został jednak w całości przyjęty

ZALECENIA:

- ① zalecał, aby odróżniać głoski miękkie od twardych
 - zapis głośki miękkich za pomocą dwóch kropeczek nad literą
- ② zalecał, aby odróżniać graficznie szereg szumiących
 - zapis głosek szumiących przez jedną kropkę nad literą
š, ř (jako *re*), *č, ž* (zostało do dziś)
- ③ zalecał, aby odróżniać *l* od *ł*
 - zapis *ł* - zostało w podobnej formie
- ④ zalecał wyróżnienie i odróżnienie nosówek:
 - zapis: $\alpha = e, \alpha\bar{e} = a$
- ⑤ zalecał odróżnienie dźwięczności *o*
 - zapis: $\bar{o} \geq \acute{o}$ - zostało do dziś